

HRVATSKI SABOR

KLASA: 940-01/23-01/1

URBROJ: 65-23-2

Zagreb, 20. rujna 2023.

Hs**NP*940-01/23-01/1*65-23-2**Hs

P.Z. br. 549

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog zakona o ispitivanju porijekla imovine i oduzimanju nezakonito stečene imovine*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela dr. sc. Katarina Peović, zastupnica u Hrvatskom saboru, aktom od 19. rujna 2023. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela sudjelovat će predlagateljica Prijedloga zakona.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

P.Z. br. 549

HRVATSKI SABOR

Katarina Peović

Zagreb, 19. rujna 2023. godine

Hs**NP*940-01/23-01/1*6531-23-1**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	19-09-2023		
Klasifikacijska oznaka	940-01/23-01/1	Op. red.	65
Uređeni broj:	0531-23-1	Pol.	1
		Vrij.	01

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

**Predmet: Prijedlog zakona o ispitivanju porijekla imovine i
oduzimanju nezakonito stečene imovine**

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90., 135/97., 130/00., 28/01., 76/10. i 5/14. - odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.) i članka 172. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13., 113/16., 69/17. i 29/18.), podnosim Prijedlog zakona o ispitivanju porijekla imovine i oduzimanju nezakonito stečene imovine.

Ujedno ću biti i predstavnica koja će sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela prilikom obrazlaganja Prijedloga zaključka.

Katarina Peović

zastupnica u Hrvatskom saboru

ZASTUPNICA KATARINA PEOVIĆ

**PRIJEDLOG ZAKONA O ISPITIVANJU PORIJEKLA IMOVINE I ODUZIMANJU
NEZAKONITO STEČENE IMOVINE**

Zagreb, rujan 2023.

PRIJEDLOG ZAKONA O ISPITIVANJU PORIJEKLA IMOVINE I ODUZIMANJU NEZAKONITO STEČENE IMOVINE

I. USTAVNA OSNOVA DONOŠENJA ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14 – odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.)

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Potrebno je zakonom propisati uvjete, načine i postupke ispitivanja porijekla imovine obzirom na to da prema mnogim pokazateljima Hrvatska ima problem s korupcijom koja je dugotrajno ukorijenjena u društvenim praksama, a predstavlja jedan od najozbiljnijih uzroka privredne zaostalosti, te koči društveni napredak¹.

Prema provedenom Istraživanju o stanju borbe protiv korupcije u Hrvatskoj iz 2019. godine čak 83% građana podržalo bi zakon koji bi omogućio utvrđivanje načina stjecanja imovine bez roka zastare od 1990. godine do danas. Jednako tako podržali bi i oduzimanje sve imovine za koju se ne bi moglo utvrditi porijeklo u korist Državnog proračuna RH.

Zakon o ispitivanju porijekla imovine i oduzimanju nezakonito stečene imovine ukinut je 1990. godine, netom prije promjene vlasti čime je otvorena mogućnost nezakonite privatizacije u 1990-ima i kasnije.

¹ <https://transparency.hr/hr/novost/istrazivanje-o-stanju-borbe-protiv-korupcije-u-hrvatskoj-82>
https://www.eizq.hr/userdocsimages/projekti/završeni/Corruption_report_hrv.pdf

Državna revizorica za vrijeme vlade Ivica Račana, Šima Krasić, početkom 2000-tih pokazala da je, među istraživanim predmetima, bilo oko 95% privatizacija u kojima su uočene različite nepravilnosti. U društvu, s pravom, postoji suglasje da je privatizacija izvedena na kriminalan način.

Sama privatizacija jest kriminalan čin. U Jugoslaviji je s obzirom na vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju prevladavalo društveno vlasništvo – što je značilo da su poduzeća (firme, banke, tvornice, hoteli, trgovine itd.) mahom pripadala čitavom društvu, tj. svim stanovnicima. Tako je 1990. u Hrvatskoj 98% radnika radilo u poduzećima u društvenom vlasništvu. Prve su privatizacije započele još 1989., no do glavnog privatizacijskog procesa dolazi nakon 1990. donošenjem zakona o pretvorbi i privatizaciji. Pretvorbom je društveno vlasništvo pretvoreno u državno (formalno-pravno proces vrlo upitne valjanosti), da bi se zatim državno vlasništvo postupno počelo privatizirati. Imovina je na netransparentan i nedemokratski način prešla u ruke onih 1%, koji ju, ako je već u potrazi za lakom zaradom nisu odmah i uništili (što se često događalo), nastavljaju koristiti za stvaranje privatnog profita. No, privatizacija ne samo da nije bila legitimna (jer se ne može opravdati predavanje onoga što je pripadalo svima u privatne ruke manjine), nego u većini slučajeva nije bila niti legalna (tj. izvedena po tadašnjim zakonima).

S obzirom da postoji široka volja da se vrati Zakon o ispitivanju porijekla imovine donosimo ga u sljedećem obliku.

Svrha Zakona o ispitivanju porijekla imovine i oduzimanju nezakonito stečene imovine je:

- definirati postupak ispitivanja porijekla imovine;
- omogućiti i oduzimanje nezakonito stečene imovine i prijenos u državno vlasništvo imovine koja je stečena suprotno zakonu ili drugom propisu;
- u postupku ispitivanja porijekla utvrditi postojanje odnosno nepostojanje nerazmjera između imovine i prihoda ispitanika;
- omogućiti da na osnovi prijedloga nadležnih tijela državne uprave, nadležno porezno tijelo donese zaključak o pokretanju postupka te pozove ispitanika da u propisanom roku podnese izjavu o svojoj cjelokupnoj imovini i izvorima sredstava, o vremenu stjecanja i nabavnoj vrijednosti imovine, o osobnim troškovima i troškovima domaćinstva te da pruži i druge potrebne podatke.

Poništavanje svih privatizacija u kojima je bilo nepravilnosti i pogodovanja mora biti jedan od prvih poteza progresivne vlasti. Nažalost, kako su mnoga poduzeća u procesu privatizacije uništena (jer su novi vlasnici za cilj imali samo brzinsko bogaćenje, a ne kapitalistički nastavak proizvodnje), u dosta slučajeva se više nema što deprivatizirati.

No zato je potrebno zaplijeniti sva novčana sredstva stečena na takav način – bez obzira je li riječ o imovini u Hrvatskoj ili u inozemstvu, o tajnim računima, o sredstvima prebačenima na članove obitelji, imovini uloženoj u druge poslove i sl. Također treba spriječiti daljnje nezakonito bogaćenje manjine koja svoju imovinu krije od javnosti, kako pokazuje posljednji slučaj ministra Grlića Radmana koji je “zaboravio” prijaviti 2 milijuna eura.

Općenito, treba oduzeti svu imovinu za koju njezini vlasnici ne mogu dokazati jesu li je legalno stekli – za takvo što postoje legalni presedani (npr. u vidu američkih pa i EU antimafijaških zakona). Jednostavnije rečeno – tko god od „tranzicijskih pobjednika“ (tajkuna, političara itd.) ne može dokazati je li legalno (iako legalno ne znači nužno i legitimno), kroz svoje redovne prihode, stekao određenu imovinu (kuće, vile, aute, vikendice, stanove itd.) treba bez nje i ostati.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

Članak 1.

Ovim se zakonom propisuju uvjeti, način i postupak ispitivanja porijekla imovine radi oduzimanja i prijenosa u državno vlasništvo imovine koja je stečena suprotno zakonu ili drugom propisu (dalje u tekstu: nezakonito stečena imovina).

Članak 2.

Imovinom se, u smislu ovog zakona, smatraju:

1. stvarna prava
2. tražbine kojih je objekt predaja stvari i prijenos prava
3. novčane tražbine

U postupku ispitivanja porijekla imovine ispituje se i porijeklo imovine koju je osoba koja je imovinu nezakonito stekla (dalje u tekstu: ispitanik) darovala ili na drugi način otuđila ili utrošila u druge svrhe.

Postupak ispitivanja porijekla imovine pokrenut će se odnosno nastaviti prema nasljednicima ostavitelja koji je nezakonito stekao imovinu.

Članak 3.

Ako se u postupku ispitivanja utvrdi da je ispitanik nezakonito stečenu imovinu darovao ili na drugi način otuđio ili utrošio u druge svrhe, vrijednost te imovine oduzet će se iz druge imovine tog ispitanika.

Ako ispitanik iz stavka 1. ovog članka nema druge imovine, nezakonito stečena imovina odnosno njena vrijednost oduzet će se od pravnog sljednika, a od kupca samo ako je znao ili morao znati da je imovina nezakonito stečena.

U slučajevima iz stavka 2. ovog članka pravni poslovi u pogledu raspolaganja nezakonito stečenom imovinom su ništetni.

Članak 4.

Oduzeta nezakonito stečena imovina prelazi u državno vlasništvo.

Iznimno, oduzete nezakonito stečene nekretnine prelaze u vlasništvo jedinice lokalne samouprave na području na kojem se nalaze.

Članak 5.

Postupak ispitivanja porijekla imovine je posebni upravni postupak na koji se posredno primjenjuju pravila koja uređuju porezni postupak i opći upravni postupak.

Članak 6.

U postupku ispitivanja porijekla imovine utvrđuje se postojanje odnosno nepostojanje nesrazmjera između imovine i prihoda ispitanika.

Postupak ispitivanja porijekla imovine vodi mjesno nadležno porezno tijelo prema mjestu prebivališta ispitanika u suradnji s drugim državnim upravnim tijelima koja u svojem djelokrugu imaju ili mogu pristupiti informacijama važnim za utvrđivanje porijekla imovine.

Nadležno porezno tijelo pokreće postupak ispitivanja porijekla imovine temeljem prijedloga nadležnih tijela državne uprave koja u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti saznaju za činjenice koje ukazuju na to da ispitanik posjeduje nezakonito stečenu imovinu.

Na osnovi prijedloga nadležnih tijela državne uprave, nadležno porezno tijelo donijet će zaključak o pokretanju postupka te pozvati ispitanika da u roku od 30 dana od dostave zaključka podnese prijavu o svojoj cjelokupnoj imovini i izvorima sredstava, o vremenu stjecanja i nabavnoj vrijednosti imovine, o osobnim troškovima i troškovima domaćinstva te da pruži i druge potrebne podatke.

Protiv zaključka iz stavka 4. ovog članka može se izjaviti žalba.

Podnositelji prijedloga iz stavka 3. ovog članka imaju u pokrenutom postupku svojstvo stranke.

Članak 7.

Prijavu za pokretanje postupka ispitivanja porijekla imovine mogu podnijeti i jedinice lokalne i područne samouprave, sindikati, strukovna udruženja, pravne osobe i građani koji saznaju za činjenice koje ukazuju na to da ispitanik posjeduje nezakonito stečenu imovinu, te Povjerenstvo za sprječavanje sukoba interesa u okviru svojih nadležnosti.

Nadležno porezno tijelo dužno je u roku od 30 dana razmotriti prijavu iz stavka 1. ovog članka i o odluci izvijestiti podnositelja.

Na odluku iz stavka 2. ovog članka dopuštena je žalba.

Podnositelji prijave iz stavka 1. ovog članka mogu biti stranke u postupku ako to zatraže.

Članak 8.

Ako je ispitanik pružio podatke o cjelokupnoj imovini i porijeklu imovine, iz kojih proistječe da nema osnova za vođenje postupka ispitivanja porijekla imovine ili se to utvrdi u toku postupka, nadležno porezno tijelo zaključkom će obustaviti postupak i o tome obavijestiti podnositelje prijedloga, odnosno prijave iz članka 6. i članka 7. ovog Zakona.

Protiv zaključka iz stavka 1. ovog članka može se izjaviti žalba.

Ako je ispitanik pozvan da pruži podatke o cjelokupnoj imovini i porijeklu imovine, a u danom roku ne pruži te podatke, nadležno porezno tijelo provest će postupak ispitivanja imovine na temelju dostupnih podataka.

Dokaze o imovini i porijeklu imovine koje nije dostavio u roku od mjesec dana od dostave zaključka, ispitanik može dostaviti u roku od 6 mjeseci od donošenja zaključka, a najkasnije do donošenja prvostupanjskog rješenja.

Dokazi podneseni nakon isteka tog roka neće se uzeti u obzir.

Članak 9.

U postupku ispitivanja imovine ispitivat će se cjelokupna imovina bez obzira na vrijeme stjecanja.

Članak 10.

Ako je pokrenut postupak ispitivanja porijekla imovine, nadležno porezno tijelo može kao mjeru osiguranja zatražiti zabilježbu o pokretanju postupka u zemljišnim i drugim javnim knjigama u koje se upisuju nekretnine i prava na nekretninama.

Članak 11.

Ako se vodi postupak ispitivanja porijekla imovine jednog člana domaćinstva, pa se u postupku utvrdi da su u stjecanju imovine sudjelovali i drugi članovi domaćinstva, a nije moguće utvrditi posebne prihode i imovinu pojedinog člana, postupak će se proširiti i na te članove domaćinstva.

Članak 12.

Izvori sredstava dokazuju se naročito:

1. Osobni dohoci i prihodi po bilo kojoj osnovi (radni odnos, ugovor o djelu, mirovina, invalidnina, nagrada, naknada, dobici od igara na sreću, premije osiguranja i drugi osobni dohoci).
2. Osobni dohodak od poljoprivredne djelatnosti.
3. Osobni dohodak od samostalnog obavljanja djelatnosti - pravomoćnim rješenjem o razrezu poreza odnosno doprinosa iz osobnog dohotka. Osobnim dohotkom smatra se osnovica koja služi za razrez poreza odnosno doprinosa.

4. Prihodi od izdavanja u najam odnosno zakup zgrada i drugih nekretnina, od izdavanja u zakup pokretnih stvari, prihodi od druge imovine i imovinskih prava-dokazi da su ti prihodi prijavljeni nadležnom poreznom tijelu radi oporezivanja do visine prijavljene radi oporezivanja.
5. Prihodi od prodaje ili prijenosa nekretnina i prava - ovjerenim ugovorom o prodaji, odnosno drugim ugovorom kojim se prenosi nekretnina i pravo do iznosa ugovorene i isplaćene naknade.
6. Naslijeđena ili na dar primljena imovina - pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju odnosno ovjerenim ugovorom o darivanju.
7. Ostali dohoci i prihoci - odgovarajućim dokazima.

Osobni dohoci umanjuju se za iznos plaćenih poreza, doprinosa i drugih davanja.

Novčana primanja koja predstavljaju naknadu stvarnih troškova (naknada putnih troškova, dnevnice, putni paušali i sl.) ne priznaju se kao prihod, osim ako ispitanik dokaže da su stvarni troškovi bili niži od primljenih naknada.

Članak 13.

U postupku ispitivanja porijekla imovine nadležno porezno tijelo procjenjuje vrijednost imovine obveznika postupka sukladno pravilima računovodstvene i revizorske struke odnosno međunarodnim računovodstvenim i revizorskim standardima.

Članak 14.

U postupku ispitivanja porijekla imovine troškovi uzdržavanja ispitanika protiv kojega se vodi postupak i članova njegova domaćinstva koje je uzdržavao priznaju se u visini prosječnih troškova, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, osim ako se utvrdi da je ispitanik za uzdržavanje trošio znatno više, odnosno ako ispitanik dokaže da je imao znatno niže troškove.

Članak 15.

Ako u postupku ispitivanja porijekla imovine ispitanik ne dokaže da je imovina stečena sukladno zakonu ili drugom propisu, nadležno porezno tijelo donijet će rješenje o oduzimanju te imovine.

Rješenje mora biti obrazloženo.

Članak 16.

Nezakonito stečena imovina oduzima se iz cjelokupne imovine ispitanika.

Nezakonito stečena imovina oduzima se, u pravilu, u novčanom iznosu prema tržišnoj vrijednosti u trenutku donošenja rješenja o oduzimanju te imovine.

Izuzetno, nepokretna imovina uzima se u naturalnom obliku.

Nezakonito stečena imovina u novcu, koji nije utrošen za stjecanje druge imovine, oduzima se u iznosu uvećanom za zakonske zatezne kamate.

Na osnovi pravomoćnog rješenja o oduzimanju imovine, na nekretninu koju se oduzima u zemljišne i druge javne knjige kao vlasnik se upisuje jedinica lokalne samouprave na čijem području se nekretnina nalazi.

Članak 17.

Hipoteke i drugi stvarni tereti, osim stvarnih služnosti, upisani na nekretninama koje se kao nezakonito stečena imovina oduzimaju ispitaniku, prestaju i brišu se iz zemljišnih knjiga.

Hipoteke i drugi stvarni tereti, prema odredbi stavka 1. ovog članka, brišu se na prijedlog nadležnog poreznog tijela, a na osnovi pravomoćnog rješenja o oduzimanju imovine.

Dug prema banci ili drugom vjerovniku koji proistječe iz zajma, radi čijeg je osiguranja bila upisana hipoteka koja se prema odredbi iz stavka 1. ovog članka briše, preuzima pod istim uvjetima u razmjernom dijelu vrijednosti nekretnine jedinica lokalne samouprave u čiju je korist oduzeta nekretnina ako je zajam zaključen i utrošen za podizanje, obnovu ili održavanje te nekretnine.

Članak 18.

Žalba protiv rješenja o oduzimanju imovine i tužba kojom je pokrenut upravni spor odgađaju izvršenje rješenja.

Članak 19.

Ako postoji sumnja da je imovina koja je predmet ispitivanja stečena ili nastala izvršenjem kaznenog djela ili prekršaja, nadležno porezno tijelo koje vodi postupak ispitivanja porijekla imovine podnijet će prijavu nadležnom organu, a započeti postupak okončat će se po odredbama ovog zakona.

Članak 20.

Pravomoćna rješenja o oduzimanju imovine provode se sukladno odredbama Ovršnog zakona.

Članak 21.

U tijeku postupka ispitivanja porijekla imovine primarni obveznik ispitivanja ne može bez posebnog odobrenja nadležnog tijela koje vodi postupak raspolagati pravom vlasništva i drugim stvarnim pravima na nekretninama, motornim vozilima i plovilima te drugim pokretnim stvarima čija je tržišna vrijednost viša od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj.

Članak 22.

U tijeku postupka ispitivanja porijekla imovine primarni obveznik ispitivanja ne može bez posebnog odobrenja nadležnog tijela koje vodi postupak raspolagati dionicama i drugim vrijednosnim papirima te primati ili uplaćivati novčane iznose više od bruto iznosa njegove plaće odnosno bruto iznosa naknade za članstvo.

Članak 23.

Svi pravni poslovi poduzeti bez odobrenja iz članka 21. i 22. ovog Zakona ništetni su.

Članak 24.

U postupku ispitivanja porijekla imovine zabranjena je porezna nagodba.

Članak 25.

U postupku ispitivanja porijekla imovine ne primjenjuje se bankarska tajna te nadležno porezno tijelo ima pravo uvida u stanje svih računa primarnih i sekundarnih obveznika otvorenih kod kreditne institucije te pravo uvida u pregled svih zabilježenih transakcija novčanih sredstava bez odgode.

Članak 26.

U postupku ispitivanja porijekla imovine na nadležno porezno tijelo ne primjenjuje se tajnost ugovora o tajnom društvu ili obveza tajnosti iz ugovora o ortaštvu.

PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 27.

Novčanom kaznom od 6.000,00 eura do 70.000,00 eura kaznit će za prekršaj fizička ili pravna osoba koja prikriva ili sudjeluje u prikrivanju imovine u postupku ispitivanja porijekla imovine.

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba kod pravne osobe koja prikriva ili sudjeluje u prikrivanju imovine u postupku ispitivanja porijekla imovine s novčanom kaznom od 6.000,00 eura do 70.000,00 eura .

PRIJELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Članak 28.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE ODREDBI ZAKONA

Uz članak 1.

Utvrđuje se područje koje uređuje ovaj Zakon.

Uz članak 2.

Pojašnjava se što se smatra imovinom, što utvrđuje postupak ispitivanja i na koga se odnosi.

Uz članak 3.

Opisuje se postupak ispitivanja porijekla imovine.

Uz članak 4.

Definira se vlasništvo oduzete nezakonito stečene imovine.

Uz članak 5.

Definira se postupak ispitivanja porijekla imovine.

Uz članak 6.

Opisuje se postupak ispitivanja porijekla imovine i nadležnost nad postupkom, mogućnost žalbe, te pojam stranke.

Uz članak 7.

Navodi se tko može podnijeti prijavu za pokretanje postupka ispitivanja porijekla imovine, te hodoigram postupka.

Uz članak 8.

Opisuje se način obustave postupka, te sam postupak dostavljanja dokaza o imovini i porijeklu imovine, te rokovi.

Uz članak 9.

Definira se opseg imovine.

Uz članak 10.

Definira se zabilježba o pokretanju postupka u zemljišnim i drugim javnim knjigama.

Uz članak 11.

Opisuje se mogućnost širenja postupka i na te članove domaćinstva.

Uz članak 12.

Navodi se što se smatra izvorima sredstava.

Uz članak 13.

Definira se način procjene vrijednosti imovine.

Uz članak 14.

Definiraju se troškovi uzdržavanja.

Uz članak 15.

Definira se što je rješenje o oduzimanju imovine i kako mora izgledati.

Uz članak 16.

Opisuje se što je nezakonito stečena imovina i kako se oduzima.

Uz članak 17.

Opisuje se postupak koji uključuje hipoteke i druge stvarne terete.

Uz članak 18.

Opisuje se žalbeni postupak protiv rješenja i određuju rokovi žalbenog postupka.

Uz članak 19.

Opisuje se postupak pokretanja kaznenog postupka.

Uz članak 20.

Definira se zakonski okvir po kojemu se provode pravomoćna rješenja.

Uz članak 21.

Opisuje se način raspolaganja pravom vlasništva i drugim stvarnim pravima za vrijeme postupka.

Uz članak 22.

Opisuje se način raspolaganja dionicama i drugim vrijednosnim papirima te načinu uplaćivanja novčanih iznosa za vrijeme postupka.

Uz članak 23.

Opisuje se status pravnih poslova iz prethodnih dvaju članaka.

Uz članak 24.

Definira se porezna nagodba za vrijeme postupka.

Uz članak 25.

Definira se ništetnost bankarske tajne za vrijeme postupka.

Uz članak 26.

Definira se ništetnost tajnosti ugovora o tajnom društvu ili obveza tajnosti iz ugovora o ortaštvu.

Uz članak 27.

Definiraju se prekršajne odredbe.

Uz članak 28.

Definiraju se prijelazne i završne odredbe.